

Белоусова С. М.

доцент НУК, старший викладач кафедри сучасних мов, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), svitlana.beloysova@nuos.edu.ua

ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ ТА ЕТАПИ РОЗВИТКУ НАВИЧОК АКАДЕМІЧНОГО ЧИТАННЯ

Стаття присвячена питанням розвитку навичок академічного читання у студентів немовних спеціальностей, необхідних для розуміння професійно-орієнтованих текстів. Розглянуті основні форми роботи групою. Розкрити стратегії та етапи розвитку навичок академічного читання.

Ключові слова: академічне читання, навички читання, стратегії читання, етапи розвитку навичок читання

Сучасні вимоги до викладання англійської мови в немовних ЗВО включають в себе розвиток академічних навичок. Сучасна система освіти сприяє тому, що іноземна мова стає не тільки обов'язковим компонентом освіти, а також інструментом придбання знань. Таким чином, розвиток академічних навичок дозволяє студентам опановувати мову спеціальності, вільно орієнтуватися в академічному середовищі і, як результат, успішно здійснювати професійну комунікацію англійською мовою.

Оволодіння навичкою академічного читання є однією з цілей навчання у студентів ЗВО. З одного боку, в сучасному суспільстві читання є одним з найважливіших засобів отримання інформації, каналом адекватного включення в глобальне інформаційне поле. З іншого боку, курс «Англійська мова для спеціальних цілей» (“English for specific purposes”) передбачає вивчення оригінальних неадаптованих текстів (інформативних і публіцистичних), вивчення наукової лексики, написання дипломної роботи на англійській мові.

Рішення даних завдань вимагає формування і розвитку у студентів відповідних умінь і стратегій академічного читання. Для сьогоденного студента це також означає можливість отримання доступу до загальноєвропейської зони вищої освіти.

Різні аспекти зазначеної проблеми розглянути у дослідженнях українських і зарубіжних учених. Процесу формування навичок академічного читання в університетській освіті присвячені роботи таких дослідників, як Барабанова Г. В., Кличнікова З. І., Серова Т. С., Саннікова А. І., Крузе Б. А. та ін.

Проте, незважаючи на увагу науковців до означеної проблематики, питання формування навичок академічного читання на сьогодні залишається досить актуальним. Метою статті є визначення стратегій і етапів для формування навичок академічного читання.

Академічне читання – окремий вид читання, спрямований на вилучення інформації з текстів науково-популярного та наукового стилів мови, аналіз структури наукового тексту і у підсумку на створення конспектів, рефератів, анотацій.

Студенту для роботи з матеріалом іноземною мовою з метою використання його в академічних цілях знадобляться уміння і навички всіх видів читання.

Етапу читання завжди передує етап пошуку літератури. Навіть коли література знайдена, багато студентів не володіють знаннями про стратегії читання. Для цілей академічного читання можна говорити про наступні стратегії:

1. Надшвидке, або пошукове читання – перегляд літератури «по діагоналі», якщо мова йде про читання електронного джерела – нерідко з пошуком за ключовими словами. Ця стратегія застосовується, коли в книзі потрібно знайти конкретне місце яке і є необхідною для дослідження.

2. Швидке (конспективно) читання – при виявленні в тексті потрібного місця воно відразу ж виписується (копіюється) з одночасним зазначенням бібліографічної інформації.

3. Повільне (глибоке) читання, або вчитування – характерно для читання базової літератури з тієї чи іншої галузі знання. Повільне читання часто виникає в

форматі перечитування, ще більш складний формат повільного читання – читання з розбором, характерне для читання складних джерел.

4. Контекстне читання, або прочитання – гранична для дослідника стратегія читання, в рамках якої читач вільно переходить від однієї стратегії читання до іншої, тому що прекрасно уявляє собі контекст прочитаного тексту.

Для початкового рівня основною стратегією читання має стати конспективне читання. Для просунутого рівня досліджень більше підходить стратегія повільного (глибокого) читання.

Стратегії читання можуть бути представлені лінійно (як в рамках одного тексту, так і в рамках роботи за текстами протягом тривалого часу): спочатку студенти переглядають (1), потім конспектують (2) те, що потрібно, після цього – вчитуються, перечитують і іноді розбирають (3), в результаті формуючи авторське прочитання тексту.

Процес формування навичок академічного читання у студентів включає систему послідовно збудованих вправ. При організації та плануванні заняття по роботі з текстом можна виділити наступні етапи:

1. *Вступ.* Завдання цього етапу заняття – ознайомити студентів з темою та цілями її вивчення, пробудити їх допитливість і таким чином мотивувати їх до читання. Зокрема, студенти можуть обговорити, що вони вже знають по досліджуваному розділу, згадати лексику з попередніх занять, яка може стосуватися теми.

2. *Етап ознайомлення з текстом.* Завдання цього етапу – представити студентам для вивчення основний текст за темою. Найчастіше перед студентами ставиться завдання ознайомчого читання. Як передтекстове завдання на цьому етапі студентам пропонується побіжно переглянути текст і сказати, про що в ньому йдеться.

3. *Етап семантизації.* На цьому етапі відбувається ознайомлення з лексичними одиницями і структурами тексту, які є новими для студентів і мають ключове значення для розуміння тексту і переробки витягнутої з нього інформації. На даному етапі в якості завдань застосовуються вправи по семантизації незнайомій лексики або вправи, спрямовані на полегшення розуміння складних

синтаксичних структур, що зустрічаються в тексті. У якості завдань студентам пропонується: Find synonyms..., Fill in the gaps..., Match the columns... .

4. *Етап тренування.* На даному етапі студенти вчаться використовувати нові мовні засоби самостійно, а також в тій чи іншій формі переосмислити і переробити прочитаний текст. Цей етап займає більшу частину часу на занятті. Вправи після тексту, як правило, носять репродуктивний характер. Наприклад, до репродуктивних вправ, спрямованих на тренування вміння пошукового читання, відносяться такі, як: Continue the sentence..., Find the information in the text... .

5. *Етап закріплення.* Продуктивні вправи даного етапу мають завдання створення студентами власного тексту на основі прочитаного. Наприклад: Make sentences with new words..., What's your opinion..., Make an advertisement... . Робота по створенню нового тексту може вийти за час одного заняття, перейти у самостійну роботу, результат якої буде представлений вже на наступному занятті.

6. *Етап контролю.* Контроль рівня сформованості у студентів компетенцій, пов'язаних з умінням вилучення з тексту інформації, необхідної для виконання комунікативних і професійних завдань, може виконуватися в тестовій формі. Однак більш переважно проводити контроль у вигляді комунікативних, інтерактивних і творчих форм завдань, таких як презентація проекту, рольова або ділова гра, дискусія тощо. В цьому випадку етап закріплення може збігатися з етапом контролю або логічно перетікати в нього.

При навчанні студентів академічному читанню текстів потрібно застосовувати наступні форми роботи групою: індивідуальна, парна, групова робота, фронтальне опитування, конференції. Часто досить важко розділити форми роботи, так як на занятті вони доповнюють одна одну. Наприклад, індивідуальне читання тексту може перейти в його парне або групове обговорення. Індивідуальна робота застосовується там, де студент бере на себе повну відповідальність за результат роботи з текстом, який згодом буде оцінений, при застосуванні певного виду читання, а також при перекладі або реферування тексту.

Розглянуті у статті основні стратегії і етапи роботи над професійно-орієнтованими текстами іноземною мовою мають за мету виробити у студентів навички академічного читання. Застосування даних стратегій і етапів дозволяє

навчити студентів раціональним прийомам інтелектуальної праці для читання автентичної професійно-орієнтованої інформації, оптимізувати самостійну роботу студентів з текстовими матеріалами, таким чином забезпечуючи ефективність навчання.

Література

1. Kathy, Cox, and David Hill. 2007. *EAP Now! Preliminary: English for Academic Purposes*. Australia: Pearson Education.

2. Лытаева М. А., Талалакина Е. В. Academic skills: сущность, модель, практика. *Вопросы образования*. 2011. № 4. С. 178–201.

3. Костылев П. Н. Академическое чтение в гуманитарных науках. *Электронное научное издание Альманах Пространство и Время*. 2015. Т. 10. Вып. 1: Пространство и время текста. URL: http://j-spacetime.com/actual%20content/t10v1/2227-9490e-aprov_r_e-ast10-1.2015.22.php (дата обращения: 31.08.2019 р.).

Bieloysova S. M., Associate Professor NUS, Senior Instructor of the Department of Modern Languages, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), svitlana.beloysova@nuos.edu.ua

The main strategies and steps of developing the academic reading skills

The article is devoted to the point of forming academic reading skills which are necessary for understanding professional text. The main forms of group work are reviewed. Strategies and steps of developing the skills in academic reading are highlighted.

Key words: *academic reading, reading strategies, reading skills, steps of developing reading skills.*